

Verantwoordelijk team	Nummer
Ruimtelijke Ontwikkeling & Milieu	—
Kenmerk	Raad d.d.
43138	31-01-2018
Paragraaf begroting	Portefeuillehouder
6c	ir. E. (Erik) Heinrich
Steller	
M.E. (Martijn) Kok	
Datum	Onderwerp
29 november 2017	visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018

Geadviseerd besluit

1. De visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018 vaststellen.

Toelichting op beslispunten

De visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018 is een integrale visie op de Renkumse landgoederen en buitenplaatsen en de belangen die daarmee samenhangen.

De visie Landgoederen en Buitenplaatsen formuleert een aantal thema's die de visie inhoud geeft. De thema's vormen de leidraad aan de hand waarvan de landgoederen en buitenplaatsen behouden, hersteld en ontwikkeld kunnen worden. Vervolgens worden deze thema's voor elk afzonderlijk landgoed en buitenplaats afzonderlijk uitgewerkt. Ieder terrein wordt kort geïntroduceerd. Waar relevant worden actuele plannen of ontwikkelingen beschreven. Vervolgens wordt per thema behandeld waar de kansen liggen voor herstel van de verschillende landgoederen en buitenplaatsen. Voor elk terrein is een integrale visieschets gemaakt die de kansen aangeeft. Het gaat om behoud en herstel van de karakteristieke onderdelen van de landgoederen en buitenplaatsen, maar ook om kansrijke ontwikkelingsmogelijkheden weer te geven. Het één en ander biedt initiatiefnemers ingrediënten om plannen vorm te geven of nader te concretiseren.

De teams ROM en BOR hebben de visie samen met een tweetal landschapsarchitecten gemaakt. Gedurende het proces zijn stakeholders op verschillende manieren betrokken:

- bij de start zijn er gesprekken gevoerd met stakeholders. Dit was een goede manier om input te krijgen, inzicht te krijgen in de verschillende belangen en om landgoedeigenaren en organisaties bij het proces te betrekken.
- Een concept van de visie hebben we voorgelegd aan een leesgroep van 11 stakeholders en een aantal daarvan hebben de moeite genomen om de concepttekst van opmerkingen te voorzien.
- Vervolgens is de visie afgerond en de visie wordt nu ter besluitvorming aan u aangeboden. In december wordt een informatie bijeenkomst georganiseerd. Het verslag daarvan wordt als separate bijlage bij de landgoederenvisie gevoegd.

Beoogd effect

Het behouden, herstellen en ontwikkelen van de Renkumse landgoederen en buitenplaatsen, met behulp van eigenaren, terreinbeheerders en inwoners.

Kader

De visie is een nadere uitwerking van de Basisvisie Landgoederen en Buitenplaatsen uit 2013. Recent zijn het LandschapsBasisPlan 2017 (Verbindend Landschap) en het Bosbeleidsplan 2018-2028 door u vastgesteld. De voorliggende visie Landgoederen en Buitenplaatsen gaat in tegenstelling tot deze twee plannen in op de kansen die er liggen voor behoud, herstel en ontwikkeling van de landgoederen en buitenplaatsen.

Argumenten

1. De visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018 vormt het integrale kader voor behoud, herstel en ontwikkeling van de landgoederen en buitenplaatsen.

Er is behoefte aan een integraal kader om het behoud, herstel en ontwikkeling van de landgoederen en buitenplaatsen op een goede wijze te laten plaatsvinden en daarmee het sluipende verval van de landgoederen en buitenplaatsen tegen te gaan.

2. De visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018 is het vervolg op de Basisvisie Landgoederen en Buitenplaatsen 2013.

Beleid voor de landgoederen en buitenplaatsen als cultuurhistorische fenomeen is in 2013 geformuleerd in de vorm van de basisvisie Landgoederen en Buitenplaatsen. Bij de vaststelling heeft u het oordeel uitgesproken dat deze visie aanvullingen behoeft en om die reden is de visie uit 2013 als 'Basisvisie' gelabeld. Voorliggende visie vormt dus het logische vervolg op de Basisvisie.

3. De visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018 is ontwikkelingsgericht en geeft inzicht in de kansen die er zijn voor duurzaam behoud en verdere ontwikkeling.

De voorliggende visie Landgoederen en Buitenplaatsen gaat in op nieuwe ontwikkelingen voor de landgoederen en buitenplaatsen. De visie geeft daarmee nadere invulling aan het LandschapsBasisplan en het Bosbeleidsplan voor wat betreft de landgoederen en buitenplaatsen, geeft kansen aan en stelt prioriteiten.

4. Een aantal recente documenten vormen bruikbare bouwstenen voor de visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018.

In oktober 2017 van dit jaar is de visie "Oosterbeekse buitenplaatsen herleven" van het burgerinitiatief "4 Landgoederen op de Helling" gereed gekomen. De visie is opgesteld door de Vereniging Vrienden van park Hartenstein, Stichting Dorpsplatform Oosterbeek en Stichting Ruimte Denken. Deze visie vormt waardevolle input voor de voorliggende gemeentelijke visie. Daarnaast is in 2015 het Waardestellend onderzoek gepresenteerd (het rapport "Renkumse Landgoederen en Buitenplaatsen" van de Wetenschapswinkel van de WUR). De belangrijkste uitkomst daarvan is de aanbeveling om te komen tot een meer gedragen landgoederenbeleid. Ook doet het Waardestellend onderzoek voorstellen hoe dit kan worden bereikt.

De visie Gelders Arcadië van het Gelders Genootschap (die in opdracht van de gemeente Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en Wageningen is opgesteld) is in 2016 afgerond. Doel van deze visie is het inzichtelijk maken van de ruimtelijke identiteitsdragers van de landgoederenzone als leidraad c.q. onderlegger voor toekomstig beleid en nieuwe ontwikkelingen binnen de landgoederenzone Gelders Arcadië. De visie biedt daarmee een (bovengemeentelijke) basis en raamwerk voor uitwerking op lokale schaal en voor een mogelijk toekomstig uitvoeringsprogramma. De visie

Onderwerp

visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018

Datum

29 november 2017

Kenmerk

43138

Pagina

2 van 5

vormt een belangrijke bouwsteen voor onze landgoederenvisie.

5. De visie bevat een uitvoeringsstrategie waarmee behoud, herstel en ontwikkeling van de landgoederen en buitenplaatsen wordt nagestreefd.

De uitvoeringsstrategie richt zich met name op twee onderdelen:

- Het opzetten van een duurzame participatiestructuur. Vandaag de dag is het duidelijk dat de ontwikkeling van de landgoederen en buitenplaatsen geen taak is voor één partij.
- Investeren in de landgoederen die de meeste aandacht nodig hebben: de urgente en kansrijke landgoederen en buitenplaatsen. In deze gebieden valt voor wat betreft behoud, herstel en ontwikkeling de grootste winst te behalen.

Participatie/gedeeld eigenaarschap

De inwoners hebben een grote mate van bereidheid om met raad en daad bij te dragen aan de ruimtelijke kwaliteit en de staat van onderhoud van de landgoederen en buitenplaatsen. Diverse projecten, zoals in het Renkums Beekdal en het burgerinitiatief “4 Landgoederen op de Helling”, hebben laten zien dat dit tot goede resultaten kan leiden. Het eigenaarschap voor het geheel van het landgoederenlandschap moet zoveel mogelijk in gezamenlijkheid worden opgepakt, omdat noch de eigenaren, de inwoners, de landgoedorganisaties of de gemeente de opgave om de waarden te borgen geheel op eigen kracht kunnen oppakken en uitvoeren. De praktijk laat zien dat meer participatie leidt tot meer eigenaarschap, ofwel gevoeld eigenaarschap, die op haar beurt de basis vormt voor vrijwillige bijdragen van inwoners. Het grote aantal vrijwilligers dat binnen de gemeente actief is, is daar een voorbeeld van.

Bovenstaande vraagt om een duurzame participatiestructuur. Deze structuur vraagt om regie, teamwork, communicatie en kennisdeling. Het aantrekken van een regisseur en een team die de regisseur bijstaat achter wij van belang om participatie van de grond te krijgen en duurzaam te behouden. Daarnaast dient er de nodige aandacht te zijn voor kennisdeling.

6. Met de visie wordt geanticipeerd op de Omgevingswet

Eén van de instrumenten uit de Omgevingswet is de Omgevingsvisie. Voorliggende visie Landgoederen en Buitenplaatsen is een belangrijke bouwsteen voor deze te zijner tijd op te stellen Omgevingsvisie omdat het een integrale, samenhangende visie is die zich uitsprekt over een groot deel van de gemeente. Integratie van verschillende beleidsvelden is een belangrijk uitgangspunt van de Omgevingswet.

De Omgevingswet beoogt een cultuuromslag bij met name overheden te bereiken, onder meer door een grote rol toe te kennen aan participatie. Participatie is een belangrijke pijler van de landgoederenvisie waardoor de visie anticipeert op de Omgevingswet.

Kanttekeningen

1. De kansen en kaders uit deze visie worden bij nadere concretisering van plannen mogelijk gewijzigd

De visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018 bevat voorstellen die geconcretiseerd kunnen worden in bestemmingsplannen, uitvoeringsplannen en -agenda's, plannen van particulieren of actieve inwoners of in andere plannen en regelgeving. Hierbij vindt een nadere afweging plaats, waarin ook andere belangen, zoals belangen en wensen van eigenaren, worden meegenomen. Dan kan de situatie voorkomen dat bij de concretisering de kaders en geformuleerde kansen uit deze visie, anders of niet wordt gerealiseerd.

Onderwerp

visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018

Datum

29 november 2017

Kenmerk

43138

Pagina

3 van 5

2. Voor het opzetten van de voorgestelde uitvoeringsstrategie zijn jaarlijks financiële middelen noodzakelijk.

Hierboven is aangegeven dat wij het aantrekken van een regisseur en een team die de regisseur bijstaat van groot belang vinden om participatie van de grond te krijgen en duurzaam te behouden. Hiervoor zijn jaarlijks financiële middelen noodzakelijk, die niet in de gemeentebegroting zijn opgenomen. In het meerjarenbeleidsplan 2018-2022 zal worden voorgesteld om deze middelen beschikbaar te stellen.

Draagvlak

Bij de start zijn gesprekken gevoerd met stakeholders. Dit was een goede manier om input te krijgen, inzicht te krijgen in de verschillende belangen en om landgoedeigenaren en organisaties bij het proces te betrekken. Deze gesprekken werden gewaardeerd. Een concept van de visie hebben we voorgelegd aan een leesgroep van 11 stakeholders en een aantal daarvan hebben de moeite genomen om de concepttekst van opmerkingen te voorzien. Er is overwegend positief op de inhoud van de visie gereageerd.

Aanpak/Uitvoering

De wijze van uitvoering is afwijkend van voorheen. Waar voorheen veelal een lijst met al dan niet gemeentelijke projecten werd opgesomd, wordt nu geconstateerd dat dit niet voldoet aan de huidige tijd. De laatste tijd komen initiatieven voor uitvoeringstrajecten veelal van derden en is de bijdrage van gemeente in financiële en faciliterende zin niet allesbepalend, maar vaak wel noodzakelijk om het traject te starten. In hoofdstuk 5 van de visie wordt beschreven welke strategie we willen volgen om te komen tot uitvoering. De uitvoeringsstrategie richt zich met name op twee onderdelen:

- Het opzetten van een duurzame participatiestructuur. Vandaag de dag is het duidelijk dat de ontwikkeling van de landgoederen en buitenplaatsen geen taak is voor één partij.
- Investeren in de landgoederen die de meeste aandacht nodig hebben: de urgente en kansrijke landgoederen en buitenplaatsen. In deze gebieden valt voor wat betreft behoud, herstel en ontwikkeling de grootste winst te behalen.

Communicatie

Tijdens het opstellen van de visie is met de belangrijkste stakeholders over de inhoud van de visie gecommuniceerd (zie ook onder draagvlak). In december wordt een informatie bijeenkomst georganiseerd. Inwoners van de gemeente worden uitgenodigd via een uitnodiging in het Gemeentenuws in de Rijn en Veluwe en via social media. Het verslag daarvan wordt als separate bijlage bij de landgoederenvisie gevoegd. Na vaststelling zullen wij eveneens over de visie communiceren via het Gemeentenuws in de Rijn en Veluwe.

Financiële consequenties

Om tot uitvoering te komen van de in de visie voorgestelde participatiestructuur, stellen wij voor om een professionele regisseur aan te trekken, een verbindende expert op het gebied van participatie, die de mogelijkheden van participatie aanjaagt en coördineert. Dit zou ongeveer een budget vergen van 20.000 EUR per jaar, uitgaande van een halve dag per week werk.

Teamwork vraagt om een team van mensen uit het veld die de regisseur bijstaan en zorgen voor draagvlak voor de plannen die er ontwikkeld worden. Het gaat dan om teamwork in onderlinge communicatie en p.r., het initiëren en zo nodig inkaderen van projecten, alsmede het verbinden van stakeholders. Dit vraagt om een budget van ongeveer 10.000 EUR per jaar.

Onderwerp

visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018

Datum

29 november 2017

Kenmerk

43138

Pagina

4 van 5

Voor kennisdeling is een budget nodig voor bijeenkomsten, eventueel met een externe spreker of voor faciliteiten. Gedacht moet worden aan ongeveer 15.000 EUR per jaar.

Bovenstaand budget is momenteel niet beschikbaar in de gemeentebegroting, in het meerjarenbeleidsplan 2018-2022 zal financiële ruimte moeten worden gevonden.

Er is structureel budget beschikbaar op het gebied van natuur en landschap en bosbeheer (LandschapsBasisPlan en Bosbeleidsplan). Dit budget is echter niet toereikend voor de uitwerking van deze visie. Voor nieuwe ontwikkelingen is geen structureel budget beschikbaar. Ook hiervoor geldt dat in het kader van het op te stellen meerjarenbeleidsplan 2018-2022 financiële middelen moeten gevonden.

Juridische consequenties

Deze visie heeft geen *directe* juridische consequenties. Pas bij het concretiseren van kaders uit deze visie in bestemmingsplannen of andere regelgeving, zijn er juridische consequenties die op dat moment worden afgewogen.

WMO-aspecten

Niet van toepassing.

Gezondheid

Niet van toepassing.

Duurzaamheid

De visie geeft kaders voor herstel van de landgoederen en buitenplaatsen. Investeren in de cultuurhistorisch waardevolle, maar ook de natuurlijke omgeving past binnen de duurzaamheidsgedachte.

Effect op vermindering regeldruk

Geen. Dit plan levert niet meer of minder regels op.

Alternatieven

Een visie als deze is niet wettelijk verplicht. Een alternatief kan zijn om de visie niet vast te stellen. Maar dit is niet wenselijk, gezien de belangrijke invloed die de landgoederen en buitenplaatsen hebben op het wonen en werken in de gemeente Renkum. Landgoederen en buitenplaatsen maken onderdeel uit van de kernkwaliteiten van Renkum.

Onderwerp

visie Landgoederen en Buitenplaatsen 2018

Datum

29 november 2017

Kenmerk

43138

Pagina

5 van 5